

Geachte leden van de Studiegroep,

Anja Lelieveld vroeg de NORA Gebruikersraad om mee te denken over de vraag hoe je een vitale digitale infrastructuur voor Nederland kunt opbouwen. Wij en de volledige NORA Familie stellen onze kennis en expertise graag ten dienste van de Studiegroep. We hebben drie aanbevelingen, die we indien nodig verder kunnen onderbouwen of uitleggen. Voor wie meer wil weten is een lijst met referenties toegevoegd.

1. Afweging generiek / specifiek goed maken

Generieke ICT-voorzieningen zijn goed voor de interoperabiliteit van de dienstverlening en door samen te werken kan voor minder geld iets beters neergezet worden dan wanneer elke organisatie zijn eigen voorziening bouwt. Voorzieningen zijn echter geen doel op zichzelf, maar ondersteunen de digitale dienstverlening aan burgers en bedrijven. De aard van die dienstverlening en het domein waarin het valt kan de generieke voorziening minder bruikbaar of zelfs ongewenst maken. Een gevangenis is tenslotte een andere omgeving dan een school of een ministerie.

De afweging generiek of specifiek kan niet eenmalig of in het algemeen gemaakt worden, maar moet telkens opnieuw mogelijk zijn wanneer een dienst wordt (door-)ontwikkeld. Bij deze afweging is actuele, volledige en goed toegankelijke informatie over de bestaande generieke voorzieningen onontbeerlijk. Die is op dit moment nog niet beschikbaar en doordat de diverse beheerders van GDI-bouwstenen er geen direct belang bij hebben is dit ook niet te verwachten zonder extra aandacht.

Dienstverlening kan niet zonder enige interactie met degene aan wie je diensten levert: een dienst die niet gebruikt wordt heeft geen waarde. De informatiebehoefte van de gebruiker zou daarom centraal moeten staan bij elke belangrijke keuze, ook die voor een generieke of specifieke voorziening. Hierbij is het belangrijk te beseffen dat gebruikers verschillen in hun behoeften.

2. Ontsluit informatie goed om flexibiliteit mogelijk te maken

De ene burger wil graag alle informatie van de overheid in één portaal, van belastingaangifte tot vergunning, van wetstekst tot openingstijden en van de cijfers van zijn kinderen tot de uitslag van zijn bloedonderzoek. De ander bekijkt liever maar één aspect van zijn leven tegelijk, krijgt alles het liefst in zijn mail, gaat zelf op onderzoek uit met een zoekmachine of bezoekt zijn eigen vertrouwde contactpersonen. Hoe ze de informatie echter willen krijgen of inzien, ze hebben allemaal behoefte aan dezelfde betrouwbare en relevante informatie. De focus van de GDI zou dus niet alleen moeten liggen op losse applicaties zoals berichtenboxen en portalen, maar op het goed verbinden van de basisregistraties met elkaar en de digitale dienstverlening.

De ontwikkelingen en mogelijkheden op dit gebied gaan heel snel. Nu komt hergebruik van gegevens over burgers vaak nog neer op het maken van een lokale kopie, die je actueel probeert te houden door wijzigingsberichten te versturen en te verwerken. Duur, tijdrovend en vooral inflexibel. De omslag is al bezig naar een situatie waarin je de gegevens laat staan waar ze zijn verzameld, maar veilig opvraagt via webservices op het moment dat je ze nodig hebt. Door de inhoud van de basisregistratie goed te beschrijven kun je van gegevens altijd terug zien uit welke bron ze komen en wat ze betekenen. In de toekomst zal de burger steeds meer eigen regie krijgen over 'zijn' gegevens en zullen de basisregistraties zelf wellicht doorgroeien naar een gedistribueerd collectief informatieplatform. Snelle ontwikkelingen brengen ook nieuwe uitdagingen met zich mee om

gegevens toegankelijk te houden voor de toekomst, ook als de systemen waarin ze initieel zijn opgeslagen niet meer in gebruik zijn.

3. Maak een flexibele governance voor de GDI die kan prioriteren

Snel reageren op technische en maatschappelijke ontwikkelingen vereist een GDI-governance die in goed contact staat met de praktijk en verstand heeft van de techniek. Zeker omdat uit het Overheid Mobility Overleg bleek dat naast de wereld van de snelle ontwikkelingen en mobiele apps de 'oude' wereld van legacy en grote systemen nog lange tijd zal blijven bestaan. Kennisuitwisseling is belangrijk en op het architectuurniveau kunnen vaak oplossingen gevonden worden als alle informatie op tafel ligt.

Een aantrekkelijk, goed benut GDI vereist een GDI-governance die luistert naar de domeinen en bestuurslagen, zodat de afweging generiek of specifiek steeds vaker resulteert in samenwerking en hergebruik. Een flexibele governance, die mee kan bewegen als er vanuit de techniek, de maatschappij of de praktijk andere prioriteiten naar voren komen.

Om implementatie en gebruik te stimuleren moet de business case voor generieke voorzieningen zowel kwalitatief als kwantitatief goed uitvallen. Medezeggenschap over een budget dat ingezet kan worden om generieke voorzieningen goed te beheren en mee te laten groeien met de technologische voortgang en veranderende behoeften helpt hierbij. De implementatie van generieke voorzieningen kan daarnaast worden versneld door een stimuleringsfonds in te stellen voor de overstap van de eigen voorzieningen naar generieke.

Om effectief te zijn lijkt het ons ook belangrijk dat de GDI meer een eigen gezicht krijgt, hetzij als een organisatie met een aanspreekpunt hetzij als een community met een gemeenschappelijk doel en communicatiemomenten. Vanuit NORA was het het afgelopen jaar moeilijk om te komen tot concrete afstemming of kennisuitwisseling met de GDI en dus ook over de GDI naar onze community.

Namens NORA Beheer,

Marieke Vos, nora@ictu.nl, 0629099131

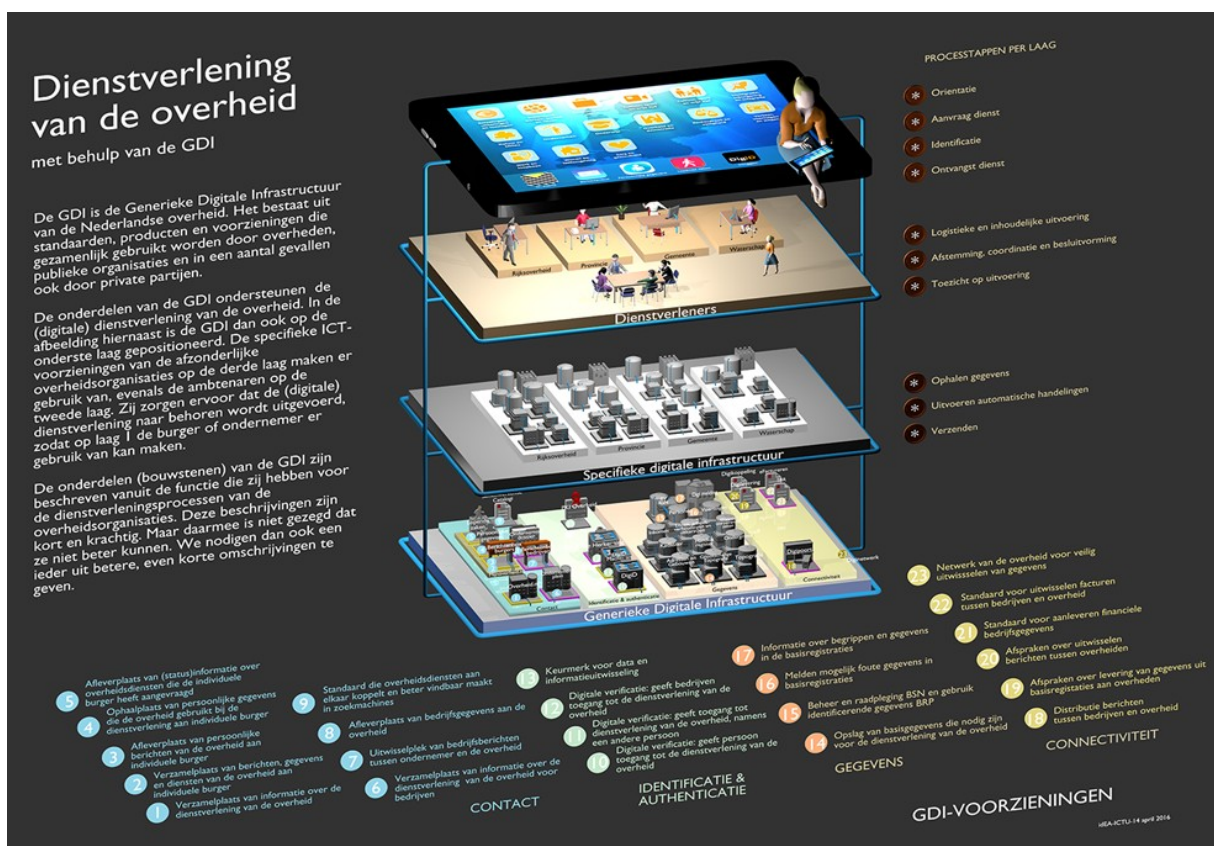
Referenties / links

Afweging generiek of specifiek

- NORA Afgeleid Principe 7 Gebruik de landelijke bouwstenen.
http://noraonline.nl/wiki/Gebruik_de_landelijke_bouwstenen
- Lijst met landelijke & internationale bouwstenen en overige generieke voorzieningen.
http://noraonline.nl/wiki/Bouwstenen_en_voorzieningen

GDI als ondersteuning van digitale dienstverlening:

- Bureau Forum Standardisatie heeft ICTU opdracht gegeven een visualisatie te maken van de GDI, die de communicatie er over bevordert. Een van de doelen is om de GDI nadrukkelijk in het perspectief te plaatsen van de diensten die het ondersteunt. De concepten worden o.a. via NORA gedeeld: <http://noraonline.nl/wiki/Bouwstenen>.

Per dienst of domein kun je deze visualisatie invullen, waarbij de GDI als onderste laag de gemeenschappelijke ondersteuning blijft.

Hiervan is ook een presentatie gemaakt, die is op te vragen via Eric Brouwer (ICTU) of Ludwig Oberendorf (Bureau Forum Standardisatie).

Diensten inrichten vanuit het perspectief van de burger / bedrijf

- “De gebruiker staat aantoonbaar centraal gedurende het (door-)ontwikkelen van diensten en ondersteunende systemen.” NORA Afgeleid Principe 19 (vernieuwde versie)
http://noraonline.nl/wiki/Perspectief_afnemer

- Dit hernieuwde principe moet leiden tot een moderne invulling van begrippen als ‘No wrong door’ http://noraonline.nl/wiki/No_wrong_door

Contactpersoon vernieuwing algemene principes: Robert van Wessel (ICTU)

Informatie goed ontsluiten

- Huidige initiatieven, voortkomend uit het overleg Wetgeving in Verbinding: http://noraonline.nl/wiki/Nationaal_Semantisch_Vlak
http://noraonline.nl/wiki/Wetgeving_in_Verbinding

Contactpersonen: Arjen Santema (Kadaster), Eric Brouwer (ICTU)

- Kennis over Linked Data (techniek voor het slim ontsluiten van informatiebronnen) wordt daarnaast gedeeld op Platform Linked Data Nederland: [http://noraonline.nl/wiki/Platform_Linked_Data_Nederland_\(PLDN\)](http://noraonline.nl/wiki/Platform_Linked_Data_Nederland_(PLDN))
- In samenwerking met Bureau Forum Standaardisatie komt er ook een thema in de NORA over veilige webservices (REST API). Pagina in opbouw: <http://noraonline.nl/wiki/API>

Contactpersoon Lancelot Schellevis (Bureau Forum Standaardisatie)

- Vijflaagsmodel om naar diensten te kijken, met de Informatielaag waar deze initiatieven betrekking op hebben: <http://noraonline.nl/wiki/Vijflaagsmodel>.

Contactpersoon: Eric Brouwer (ICTU)

- Het vraagstuk hoe je gegevens toegankelijk houdt terwijl de techniek wijzigt wordt opgepakt in het thema Duurzame Toegankelijkheid, in samenwerking met het Nationaal Archief: http://noraonline.nl/wiki/Duurzame_Toegankelijkheid

Contactpersoon: Gijsbert Kruihof (Nationaal Archief)

Noodzaak van flexibele governance en prioritering

- Snelle ontwikkelingen en maatschappelijke trends vragen om een flexibele governance, zie bijvoorbeeld <http://innovalor.nl/expertises/digital/>

- Input vanuit de inhoudelijke domeinen is noodzakelijk omdat daar de dienstverlening plaatsvindt. NORA hanteert de indeling in domeinen van Rijksoverheid.nl om architectuurafspraken die (vooral) in bepaald domeinen relevant zijn geordend weer te geven: <http://noraonline.nl/wiki/Domeinen>
- NORA beoogt zelf de goede afweging tussen generiek belang en specifieke ervaring in de praktijk te bereiken door de NORA Familie: alle architecturen van de domeinen en bestuurslagen beslissen in de Gebruikersraad NORA mee over de algemene afspraken. Domeinspecifieke voorzieningen en afspraken voegen we toe in de algemene NORA-wiki ter informatie, zodat wie dat wil ze kan hergebruiken in het eigen domein.
http://noraonline.nl/wiki/NORA_Familie , http://noraonline.nl/wiki/NORA_Gebruikersraad

Contactpersonen Saco Bekius (Belastingdienst, voorzitter Gebruikersraad), Marieke Vos (NORA Beheer).